

CYBER RESILIENCE & AUTONOOM VAREN

Jan Willem Verkiel

Manager Havenmeesterbeleid – Havenbedrijf Rotterdam

1989

Onbemand varen Electronic warfare

2000

Internationale veiligheid

2002

Nautical Safety Port Security

2016

Cyber Security Autonomous shipping

Cyber Security

Nieuw
Onbekend
Onderschat
Kwetsbaarheid

Cyber Resilience

Awareness

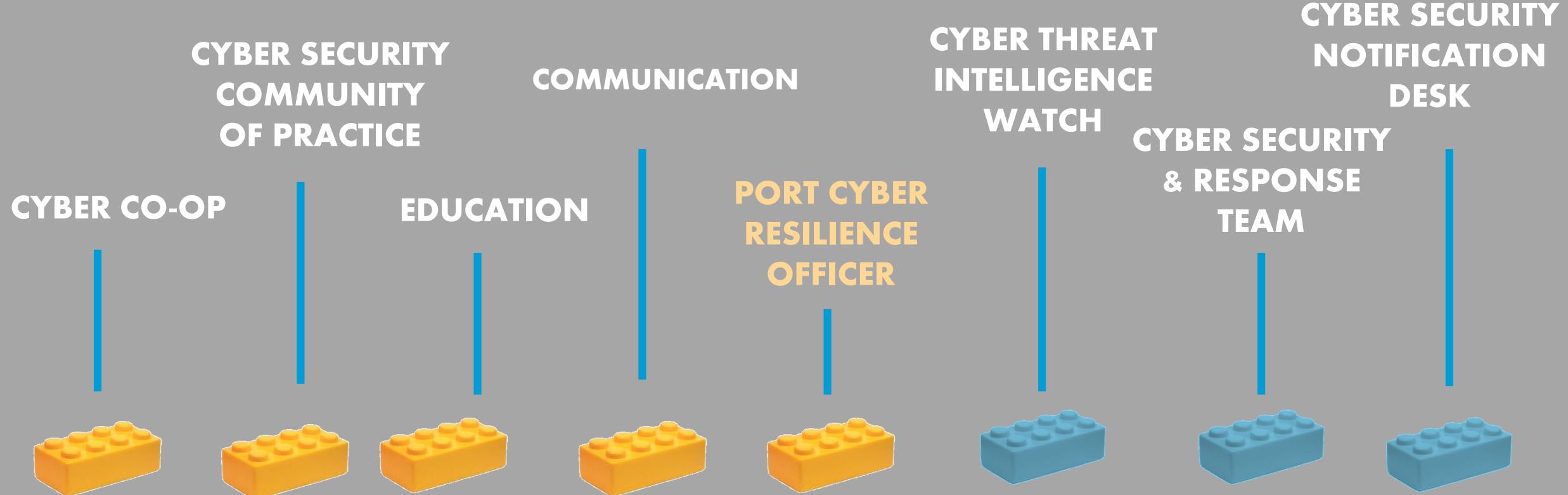
Kennis delen

Intelligence opbouwen

Samenwerken

FERM bouwstenen

FERM samenwerking

Ondernemers in de haven (Deltalinqs)

Politie

Gemeente Rotterdam

Havenbedrijf Rotterdam

Openbaar Ministerie

Bestaande structuren ISAC, NCSC (NCTB)

VRR : oefenen

Singapore ; MPA

Rotterdam Port
Cyber Resilience

[WAT IS FERM](#) [HOE FERM STA JIJ?](#) [NIEUWS EN AGENDA](#) [CONTACT](#)

Wij zijn FERM

Stevig, standvastig en sterk. Geen afkorting, maar de Rotterdamse vertaling van resilience. We geven jou de kennis en kunde om je bedrijf digitaal weerbaar te maken, en inspireren je om hier de goede stappen in te zetten. Kom langs, leer en doe mee.

Casus

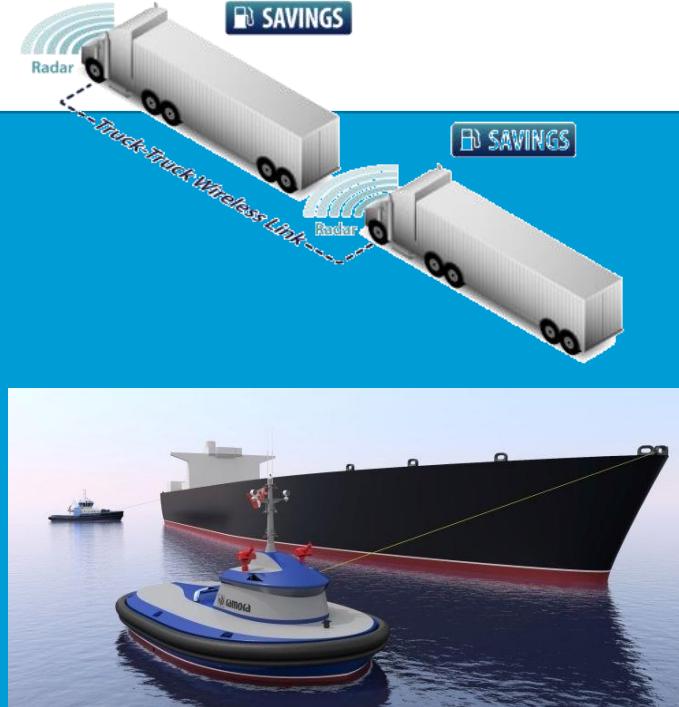

Logistiek bedrijf besmet met malware
Ladinginformatie
Bestemming veranderen
Bezorgen bij criminelen (nep adres)
Dagen later ontdekt
Laptops, smartphones, tienduizenden euro's schade

Nieuwe casus ?

Autonomoos vervoer

Activiteiten

Onderzoek en experiment

DEMO

Business Case ?

Eigen toepassingen

Juridische zoektocht : landelijk en internationaal, c.q. IMO

Regelgeving showstopper?

Bestaat een schip zonder bemanning ?

Is een aquadrone een schip, een robot of een tool ?

Cyber security en schepen

**Autonome schepen en huidige
scheepvaart**

Testen van beveiliging

Certificeren (Singapore)

Wat brengt het ons?

